

УДК 339.564.2

*Р. А. Сафаров,
магістр, Миколаївський національний аграрний університет*

СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті розглянуті основні поняття експортного потенціалу, чинники, що впливають на його формування, товарна структура експорту аграрних підприємств Миколаївської області та можливі шляхи реалізації експортного потенціалу області.

Ключові слова: експортний потенціал, чинники експортного потенціалу, конкурентоздатність, зернові, якість продукції, переробна продукція.

ВСТУП

Експортна діяльність регіону обумовлює його місце у системі національного господарства країни, тому формування та ефективна і якомога повніша реалізація його експортного потенціалу потребує практичних кроків у його активізації на рівні окремих аграрних підприємств та великих сільськогосподарських формувань. Основою експортного потенціалу будь-якого регіону є темпи та обсяги виробництва сільськогосподарської продукції, тому важливим питанням при реалізації експортного потенціалу регіону є використання передових технологій у виробництві, раціональному використанні земельних ресурсів, освоєння іноземних інвестицій та створення конкурентоспроможних сільськогосподарських формувань, які здатні реалізувати цей потенціал.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні та прикладні аспекти оцінки та використання експортного потенціалу знахо-

дять своє відображення в ряді робіт українських вчених. Серед інших необхідно виділити праці таких вчених, як професор Азріян А., Сейфуллаєва М., Василенко Ю., Верхоглядова Н., Рогачов В., Орловська Ю.В., Дугінець Г.В., Капцін В. [1—6].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою даної статті є визначення експортного потенціалу як головного чинника розвитку регіону, аналіз сучасного стану експортно-імпортних операцій аграрних підприємств Миколаївської області та формування пропозицій щодо повнішої реалізації експортного потенціалу області.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Експортний потенціал науковці визначають по-різному, але у кожному з визначень присутні спільні ознаки. Експорт розглядається як вивіз за межі країни товарів для реалізації їх

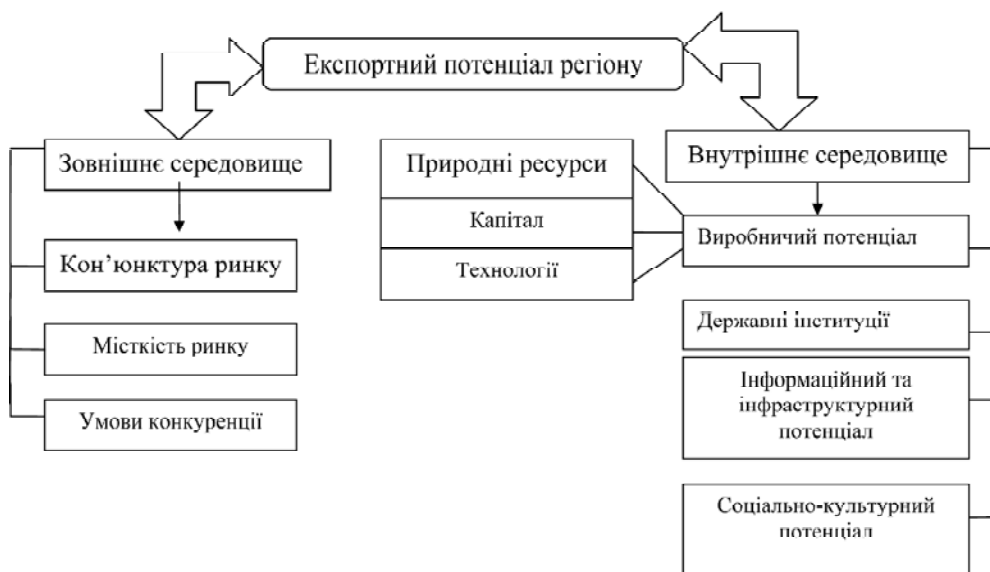

Рис. 1. Внутрішні і зовнішні чинники формування і реалізації експортного потенціалу [1]

на зовнішньому ринку або як кількість та вартість вивезених за кордон товарів.

На думку В. Рогачова, експортний потенціал є здатністю національної економіки, її секторів, галузей і підприємств виробляти конкурентоспроможні на світовому ринку товари та послуги на основі використання наявних порівняльних національних переваг, що ґрунтуються на досягненнях НТП [2].

Дугінець Г. формулює визначення експортного потенціалу як максимальну спроможність підприємства даного рівня техніко-економічної бази продукувати конкурентоспроможну продукцію на національній території та реалізувати її на світовому ринку [6].

до визначення можливостей виробництва, так і на врахуванні конкурентних умов світового ринку щодо реалізації виробленої експортної продукції [2]. Чинники формування і реалізації експортного потенціалу за Рогачовим В.В. представлені на рис. 1.

Експортна діяльність потребує глибокого вивчення об'єктивних основ формування та обґрунтування практичних шляхів активізації використання експортного потенціалу на макро- та мікрорівні [4].

Аналіз експортного потенціалу підприємств, які займаються виробництвом сільськогосподарської продукції, ґрунтується, по-перше, на вивченні його виробничих можливостей.

Тому для повної оцінки експортного потенціалу сільськогосподарських виробників варто скористатися даними по виробництву відповідних сільськогосподарських товарів та продукції, що експортується в інші країни світу [7].

Провідними агропромисловими підприємствами Миколаївської області є ТОВ СП "Нібулон", Державне підприємство "Хлібна база №76" Арбузинського району, Аграрне підприємство "Благодатненський птахопром", Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю "Про-

Таблиця 1. Товарна структура експорту продукції сільського господарства Миколаївської області

Назва товарів згідно з УКТЗЕД	2009 р.		2010 р.		2011 р.	
	тис. дол.	% до всього	тис. дол.	% до всього	тис. дол.	% до всього
Живі тварини	2,54	0,0004	0,5	0,0001	1,9	0,0002
М'ясо	5,17	0,0008	1,7	0,0003	15,7	0,0020
Риба	1,07	0,0002	0,1	0,0000	11,5	0,0015
Молоко та молочні продукти, яйця; мед	2159,50	0,3172	3396,0	0,5108	2535,4	0,3245
Інші продукти тваринного походження	35,55	0,0052	10,4	0,0016	-	x
Живі рослини та продукти квітництва	23,81	0,0035	25,4	0,0038	37,0	0,0047
Овочі, коренеплоди	2,63	0,0004	23,98	0,0036	897,2	0,1148
Їстівні плоди та горіхи; цитрусові	893,93	0,1313	25024,0	3,7637	37077,2	4,7449
Зернові культури	557432,34	81,8845	557073,4	83,7848	544853,1	69,7777
Насіння і плоди олійних рослин	117157,63	17,2100	75182,1	11,3075	126353,2	16,1700
Жири та олії тваринного або рослинного походження	3040,46	0,4466	4148,4	0,6239	69624,5	8,9101
Всього	680754,6	100,000	664886	100,0000	781406,7	100,0000

мін", ЗАТ "Оберіг", ДП ДГ "Агрономія", ВАТ "Радсад", Державне сільгосподарське підприємство "Миколаївська птахофабрика", ЗАТ "Аваль-Еталон", Приватне сільськогосподарське підприємство "Аскер", Сільськогосподарський виробничий колектив "Зеленоярське", ТОВ "Добробут", ТОВ "Іванівське", ТОВ "С-РОСТОК", ЗАТ "Возко", ЗАТ "Вікторія", ТОВ "Українська шкіропереробна компанія" та багато інших. Багато з цих підприємств має всі можливості щодо експорту цієї продукції [8].

Розглянемо товарну структуру експорту області у таблиці 1.

Аналізуючи дані таблиці, можна зробити висновок, що в структурі експорту продукції сільських господарств Миколаївської області найбільшу питому вагу за всі 3 досліджувані роки займають саме зернові культури (пшениця, ячмінь, жито, кукурудза) з середнім показником в 77,9% та насіння і плоди олійних культур (соняшник, соя, рапс) з середнім показником у 15,1% [8].

Серед регіонів України зовнішня торгівля Миколаївщини утримувала середні позиції. У 2011 році питома вага області у загальноукраїнському експорті товарів становила 3,9% (6 місце серед регіонів України), в імпорті — 1,7% (10 місце). При цьому 5 місце в експорті товарів займала Луганська область (4,8%), 7 — Одеська (3,6%). У порівнянні з сусідніми областями Миколаївщина експортувала товарів у 6,1 рази більше, ніж Кіровоградщина, у 4,4 рази більше, ніж Херсонщина, і майже на 6% перевищила експорт Одеської області [8].

Таким чином, до найважливіших чинників нарощування експортного потенціалу підприємств аграрного сектору слід віднести наступне:

1) загальне поліпшення ситуації в аграрно-економіці як головного постачальника сировини шляхом використання таких переваг, як вигідне географічне розташування, сприятливі кліматичні умови, висока природна родючість ґрунтів й раціональне їх використання;

2) підтримування та раціональне розпорядження іншими наявними можливостями й сильними сторонами регіону з метою приваблення інвестицій, запровадження інноваційних технологій для виробництва високоякісної продукції, конкурентоспроможної на зовнішніх ринках із відповідним підтвердженням її якості та безпечності для споживачів [2];

3) створення в області великих агрохолдингів, які є дуже перспективними і поєднують

у собі переваги всіх аспектів господарської діяльності, від виробництва і до експорту продукції іноземним партнерам.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши деякі аспекти виробничої та експортної діяльності підприємств Миколаївської області, можна стверджувати, що Миколаївська область є досить великим експортером сільгосппродукції на ринки США, Європи, Америки.

Було запропоновано запровадження агрохолдингів, які б вирішили проблему неможливості погодження договорів на поставку продукції від малих фермерських господарств, зменшили б витрати на виробництво і збут, підвищили матеріально-технічну базу та створили велику конкуренцію більшим агрофірмам. Це є вигідне поєднання тих, хто має ресурс виробництва — землю і тих, хто має намір вкладати великі кошти у розвиток цієї діяльності.

Література:

1. Сейфулаєва М.Е. Експортний потенціал регіонів в умовах глобалізації світової економіки / Капіцин В. М. // Маркетинг. — 2001. — 1 3
2. Рогачов В.В. Експортний потенціал Росії: стан, орієнтири та умови розвитку // Зовнішньоекономічний бюлетень. — 2008. — № 5. — 14 1
3. Брикова І.В. Теоретичні основи міжнародної конкурентоспроможності регіону // Економіка та підприємство. — 2011. — № 15. — 23 25
4. Василенко Ю. Структурні зміни в експортній діяльності України // Економіка України. — 2010. — № 7. — С. 70—77.
5. Верхоглядова Н.І. Визначення напрямків стимулювання експортного потенціалу Дніпропетровського регіону / Орловська Ю.В, Дугінець Г.В. // Вісник Дніпропетровського університету. — 2010. — № 10/2. — С. 3—8.
6. Дугінець Г.В. Розвиток експортного потенціалу Дніпропетровського регіону в умовах загострення фінансової кризи / Економічний простір: Збірник наукових праць. — 2010. — 29 58 68
7. Періодичне видання "Аграрний тиждень" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://>
8. Головне управління статистики у Миколаївській області. Статистичні дані [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.->

Стаття надійшла до редакції 06.11.2012 р.